

Asia: VN/5061/2021

Lausuntopyyntö lukiokoulutuksen laatustrategian luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon tiivistelmä

Luonnoksessa näkyvät keskeiset laadunhallinnan osa-alueet hyvin. Laadunhallinta luo yhdessä lainsäädännön, opetussuunnitelmien ja toimintaa ohjaavien strategioiden kanssa reunat, jotka vapauttavat työhön ja opetukseen niin, että resurssit voidaan kohdistaa oikein ja opiskelija on toiminnan keskiössä. Luonnoksessa on kuitenkin tarpeen syventää seuraavia kohtia:

- oppivelvollisuuden laajentuminen
- ohjauksen ja tuen merkityksen korostuminen kaikkia opiskelijoita koskevasti
- verkostoyhteistyö saavutettavuuden varmistamiseksi haja-asutusalueilla
- yhdyspinta toisen asteen kehittämisohjelmaan
- kieli- ja kulttuuritietoisuus
- kansainvälistyminen

Johdanto

Johdannossa esitetään selkeästi, mihin ja miksi pyritään. On hyvä, että tässä korostetaan laatustrategian toimivan tukena koulutuksen järjestäjälle.

Viitekehys perustuu lainsäädäntöön, kansalliseen ja paikalliseen opetussuunnitelmaan sekä toimintaa ohjaavaan strategiaihin. Nämä antavat yhdessä hyvän reunoituksen laadukkaalle lukiokoulutukselle.

Johdannossa näkyy selvästi jatkuvan parantamisen ja kehittämisen kehä, mitä lukiokoulutus tarvitsee elääkseen muuttuvassa toimintaympäristössä ja ajassa.

Visio lukiokoulutuksesta ja lukiokoulutuksen laadunhallinnasta

Visio on selkeä ja siinä esitetään lukiokoulutuksen tehtävä ja tavoitteet. Laatustrategia on tämän kanssa linjassa sekä huomioi hyvin paikallisen kehittämisen.

Näiden pitää tukea jatkuvan oppimisen toteutumista ja koulutusasteitten välistä yhteistyötä erityisesti nivelvaiheissa.

Laadunhallinta suomalaisessa koulutusjärjestelmässä

Onnistuakseen laadunhallinta tarvitsee selkeän johtamisjärjestelmän, jossa vastuut, rakenteet ja prosessit ovat kuvattu. Tämän lisäksi onnistuminen vaatii yhteistä kehittämistä, muun muassa vertais- ja itsearvioinnin avulla.

Keskeiset toimijat

Luonnoksessa on huomioitu hyvin, että kullakin lukiokoulutuksen parissa toimivalla on oma selkeä vastuualueensa. Parhaimmillaan kuitenkin työ laadun ylläpitämiseksi ja edistämiseksi tapahtuu yhteistyössä ja verkostoissa, mikä näkyy lukio-opiskelijan laadukkaassa opiskelussa ja oppimisessa.

Toimintaympäristön kuvaus

Strategiassa olisi hyvä luoda yhtymäpinta toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeen toimenpide-ehdotuksiin sujuvoittamaan toisen asteen koulutuksen yhteistä laadunhallintaa. Laadukkaasti lukiokoulutuksen varmentamiseksi erityisesti pienenevien ikäluokkien haja-asutusalueella tulee tehostaa yhteistyötä peruskoulun ja muiden toisen asteen oppilaitosten sekä vapaan sivistystyön kanssa. Tässä yhteistyössä tulee huomioida muuttuvat osaamistarpeet, digitalisaatio sekä hyvinvointi ja osallisuus. Kouluterveys- ja TEAvisarikyselyt sekä lukiolaisbarometri antavat tietoa, miten hyvin näissä on onnistuttu.

Ohjauksen ja tuen merkitys korostuu laadun ja läpäisyn tekijöinä. Tätä voidaan tukea digitalisaatiolla.

Näkemyksemme mukaan osana laadukasta lukiokoulutusta ja sen laadunhallintaa digitaaliset ja verkostossa tuotetut oppimisen ratkaisut ja opintotarjonta lisäävät lukiokoulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa myös haja-asutusalueilla.

Lukiokoulutuksen laatutekijät

Laatutekijät ovat hyvin määriteltyjä ja niiden laadukkuus on arvioitavissa.

Laadukas oppiminen

Opiskelutaitojen kehittäminen korostuu viimeistään lukio-opintojen aikana. Näemme, että opintosuunnitelma vahvistaa läpäisyn edistämistä ja luo voimavaroja sekä valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiseen.

Hyvinvointi ja osallisuus

Opiskeluhoolto niin yhteisöllisenä kuin yksilökohtaisena on opiskelijan tukena koko lukioajan. On hyvä huomioida, että myös menestyvät opiskelijat tarvitsevat tukea ja ohjausta omista lähtökohdistaan jaksakseen ja jatkaakseen opintoja lukion jälkeen ja työllistyäkseen.

Opiskelijakunta tarjoaa vaikuttamisen kanavan kaikille lukio-opiskelijoille. Systemaattinen palautteen kerääminen ja hyödyntäminen lisäävät osallisuutta ja osallisuuden kokemusta laadunhallintatyössä.

Myös henkilöstön hyvinvoinnista ja osallisuudesta tulee huolehtia osana laadunhallinnan ja laadukkaan koulutuksen edistämistä.

Kehittyvä toimintakulttuuri

Oppivelvollisuuden laajentuminen pitäisi paremmin huomioida koko laatustrategiassa.

Yhteistyö lukiossa näkyy niin yhteisön sisällä kuin toiminnoissa yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhteistyön pitää olla strukturoitua ja se tulee dokumentoida.

Muuttuvassa maailmassa pitää huomioida kieli- ja kulttuuritietoisuus sekä tarjota mahdollisuudet kansainväliseen yhteistyöhön, jotta opiskelijat ovat valmiimpia jatko-opintoihin ja tulevaisuuden työelämään. Tätä näkökulmaa olisi tarpeen vahvistaa laatustrategiassa, koska strategian avulla lukiokoulutus tähtää tulevaan. Edellä kirjatut seikat edellyttävät toteutuakseen uudistuvaa pedagogiikkaa osana jatkuvaa kehittämistä ja laadun parantamista. Tämä pitäisi tuoda strategiassa selkeästi esille.

Saavutettava lukiokoulutus

Huomioimme kiinnittyi siihen, että tämä virke "Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia eikä syrjintää hyväksytään, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan." on väärässä paikassa. Se pitäisi tuoda esille laadukkaan oppimisen, hyvinvoinnin ja osallisuuden yhteydessä.

Strategiassa kohta "Lukiokoulutuksen prosessit ja käytänteet vahvistavat koulutuksen saavutettavuutta, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta kaikkien lukioissa toimivien osalta" ilmentää lukion sisäistä yhteistyötä. Se ei riitä, vaan verkostoyhteistyö pitäisi tulla vahvasti esille osana koulutuksen saavutettavuutta haja-asutusalueilla.

Laatustrategian toteuttamisesta

Laadunhallinta on osa lukiokoulutuksen johtamista, lukiossa tehtävää työtä sekä arviointia. Se ei ole irrallinen, erikseen tehtävä työ. Jokaisen työ on laatutyötä. Lukioverkostot ja sidosryhmäyhteistyö auttavat laadunhallintatyössä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen toimeenpanon tuen tilaisuudet - kiertuetyyppisesti tai verkkototeutuksina - ovat

tarpeellisia, jotta lukiokoulutuksen järjestäjillä on yhtäläinen perusta edistää laadunhallintaa. Myös KARVIN arviointi

sopivan ajan kuluttua toimeenpanosta antaa palautetta yhteiselle kehittämiselle.

Lukiokoulutuksen järjestäjiä pitää tukea siinä, että järjestäessään lukiokoulutusta he käyttävät heille kuuluvaa valtaa, vastuuta ja vapautta taatakseen opiskelijoille laadukkaan koulutuksen. Näemme, että tätä varten myönnetyt valtionavustukset auttavat laadunhallintatyössä ja sen kehittämisessä.

Liite

Liitteessä esitetyt esimerkit oman toiminnan laaduntarkkailuun ovat hyviä ja käyttökelpoisia.

Miettunen Anni
Sodankylän kunta

Lakkala Irja-Kaisa
Sodankylän kunta